

การพัฒนาเกษตรกรยุคใหม่ เพื่อยกระดับเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร ในเขตพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี*

DEVELOPMENT OF MODERN FARMERS TO RAISE THE LEVEL OF BEING AN AGRICULTURAL BUSINESS ENTREPRENEUR IN THE AREA OF SURAT THANI PROVINCE

โกศล สุขเกษม*, พระวัชรพุทธิบัณฑิต (ปรีดา บัวเมือง), ไพรัตน์ ฉิมหาด, ดิเรก นุ่นกล้า,
ทิพย์วรรณ จันทรา, พระณัฐพงษ์ จันทรโร

Kosool Sukkasem*, Phra Vajraphutthibundit (Preeda Buamuang), Pairat Chimhad, Direk Nunklam,
Tippawan Chantra, Phra Natthaphong Janro

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช นครศรีธรรมราช ประเทศไทย
Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Si Thammarat Campus, Nakhon Si Thammarat, Thailand

*Corresponding author E-mail: kosoolsukkasem@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อวิเคราะห์เกษตรกรยุคใหม่ 2) เพื่อพัฒนาเกษตรกรยุคใหม่ และ 3) เพื่อสร้างเครือข่ายการพัฒนาเกษตรกรยุคใหม่ ต่อยกระดับเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร ในเขตพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง คือ เกษตรกรในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอแกน จำนวน 351 ราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 22 ราย กำหนดแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ คัดเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง ได้แก่ กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร กลุ่มเกษตรกรยุคใหม่ และกลุ่มหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกร จำนวน 30 ราย วิเคราะห์แบบสามเส้า ผลการวิจัยพบว่า 1) เกษตรกรยุคใหม่มีการผสมภูมิปัญญาดั้งเดิมกับเทคโนโลยีล้ำสมัย เปลี่ยนจากผู้ผลิตแบบดั้งเดิมเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรที่มีวิสัยทัศน์ใช้เทคโนโลยีตามแนวคิดเกษตรแม่นยำสูงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุน 2) การพัฒนาเกษตรกรยุคใหม่เพื่อยกระดับเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร ในเขตพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมทั้ง 4 ด้าน ด้านความยั่งยืนของผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร ด้านความรู้ ทักษะ และวิธีการ ด้านการพัฒนาทักษะเกษตรกรเพื่อยกระดับเป็นผู้ประกอบการ และด้านทักษะเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเกษตร อยู่ในระดับมาก 3) การสร้างเครือข่ายเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับเกษตรกรไทยสู่การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรที่มีศักยภาพและยั่งยืน เครือข่ายเหล่านี้ทำหน้าที่เสมือนระบบนิเวศที่เอื้อต่อการเติบโตและพัฒนา โดยเชื่อมโยงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน สถาบันการศึกษา และชุมชนเข้าด้วยกัน จะช่วยเสริมสร้างศักยภาพในการทำธุรกิจการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

คำสำคัญ: การพัฒนา, เกษตรกรยุคใหม่, ยกระดับ, ผู้ประกอบการ, ธุรกิจการเกษตร

Abstract

This research article aims to: 1) Analyze modern farmers, 2) Develop modern farmers, and 3) establish networks for developing modern farmers to elevate them to agricultural business entrepreneurs in Surat Thani Province. This study employed a mixed-methods research approach. The quantitative research utilized questionnaires with a sample group of farmers in Surat Thani Province, totaling 351 respondents according to Krejcie and Morgan's sample size table. Data analysis involved calculating percentages, means, and standard deviations. The qualitative research employed in-depth interviews with 22 key informants selected through purposive sampling, with data analyzed using inductive analysis. The action research component involved purposive selection of target groups, including agricultural business entrepreneurs, modern farmers, and relevant agricultural agencies, totaling 30 participants, with triangulation analysis employed. The research findings revealed that: 1) Modern farmers integrate traditional wisdom with advanced technology, transforming from conventional producers to visionary agricultural business entrepreneurs who utilize precision agriculture technology to enhance efficiency and reduce costs. 2) The development of modern farmers to elevate them to agricultural business entrepreneurs in Surat Thani Province, encompassing all four dimensions-sustainability of agricultural business entrepreneurs, knowledge, skills and methods, skill development for farmers to become entrepreneurs, and agricultural technology and innovation skills-was rated at a high level. 3) Network creation serves as a crucial mechanism for elevating Thai farmers to become capable and sustainable agricultural business entrepreneurs. These networks function as ecosystems conducive to growth and development by connecting stakeholders from government, private sector, educational institutions, and communities. This integration helps strengthen capabilities for conducting agricultural business efficiently and sustainably.

Keywords: Development, Modern Farmers, Raise the Level, Entrepreneur, Agricultural Business

บทนำ

องค์การสหประชาชาติได้จัดทำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน Sustainable Development Goals (SDGs) ในปี ค.ศ. 2015 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ ประกอบด้วย 17 เป้าหมาย ครอบคลุมทั้งมิติ เศรษฐกิจ มิติสังคม มิติสิ่งแวดล้อม มิติความมั่นคงและยุติธรรม และมิติความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ในประเทศและระหว่างประเทศในการเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา โดยมี 3 เป้าหมายที่มีความสอดคล้องกับการพัฒนา เกษตรกรยุคใหม่ เพื่อยกระดับเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร คือ เป้าหมายที่ 2 ยุติความหิวโหย บรรลุ ความมั่นคงทางอาหารและยกระดับโภชนาการ และส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน เพิ่มผลิตภาพทางการเกษตรและ รายได้ของผู้ผลิตอาหาร สร้างหลักประกันว่าจะมีระบบการผลิตอาหารที่ยั่งยืนและดำเนินการตามแนวปฏิบัติ ทางเกษตรที่มีภูมิคุ้มกันที่จะเพิ่มผลิตภาพและการผลิต ซึ่งจะช่วยรักษาระบบนิเวศ เสริมขีดความสามารถ ในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภาวะอากาศรุนแรง ภัยแล้ง อุทกภัย และภัยพิบัติอื่น ๆ แก้ไข และป้องกันการกีดกันและการบิดเบือนทางการค้าในตลาดเกษตรโลก การเลือกใช้มาตรการที่สร้างหลักประกันได้ ว่าตลาดโลกมีอาหารและตลาดอนุพันธ์สามารถทำงานได้อย่างเหมาะสม และอำนวยความสะดวกในการเข้าถึง ข้อมูลของตลาดและข้อมูลสำรองอาหารได้อย่างทันการณ์ และคงความหลากหลายทางพันธุกรรมของเมล็ดพันธุ์

พืชที่ใช้เพาะปลูก สัตว์ในไร่นาและที่เลี้ยงตามบ้านเรือน และชนิดพันธุ์ตามธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับพืชและสัตว์เหล่านั้น รวมถึงให้มีธนาคารพืชและเมล็ดพันธุ์ที่มีการจัดการที่ดีและมีความหลากหลาย ทั้งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ เป้าหมายที่ 8 ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่และ มีผลผลิตภาพ และการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน และเป้าหมายที่ 12 สร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน การจัดการและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ และยั่งยืน (SDG MOVE, 2559) ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561 - 2580 โดยมีเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคมนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม ในประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ได้กล่าวถึง การเกษตรสร้างมูลค่า ประเทศไทยเป็นหนึ่งในผู้เล่นสำคัญด้านการผลิตและการค้าสินค้าเกษตรในเวทีโลกด้วยพื้นฐานทางพืชเกษตรเขตร้อน และมีข้อได้เปรียบด้านความหลากหลายทางชีวภาพที่สามารถพัฒนาต่อยอดโครงสร้างธุรกิจการเกษตรด้วยการสร้างมูลค่าเพิ่ม เน้นเกษตรคุณภาพสูงและขับเคลื่อนการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ที่ให้ความสำคัญกับการเพิ่มผลผลิตการผลิตทั้งเชิงปริมาณและมูลค่าและความหลากหลายของสินค้าเกษตร เพื่อรักษารายได้เดิมและสร้างฐานอนาคตใหม่ที่ สร้างรายได้สูงทั้งเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น เกษตรปลอดภัย เกษตรชีวภาพ เกษตรแปรรูป และเกษตรอัจฉริยะ เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้สูงขึ้น (ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580, 2561)

การพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เป็น YOUNG SMART FARMER การพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ โดยใช้เครือข่ายเป็นเป้าหมายและกลไกในการพัฒนาให้เข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้ใช้หลักการของการเรียนรู้ตลอดชีวิต การมีส่วนร่วม และการพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน เกษตรกรเป็น “ศูนย์กลางและออกแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง” และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็น “ผู้จัดการเรียนรู้” (กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2564) การพัฒนาเกษตรกรสมัยใหม่มุ่งหวังที่จะเสริมศักยภาพเกษตรกรด้วยความรู้ ทักษะ และเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลผลิตและความยั่งยืน และเครื่องจักรที่มีประสิทธิภาพ เกษตรกรได้รับการสนับสนุนให้นำแนวทางปฏิบัติที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมาใช้ และได้รับการสนับสนุนผ่านการฝึกอบรม ความช่วยเหลือทางการเงิน และการเข้าถึงตลาด เป้าหมายคือการเพิ่มผลผลิต รายได้ และเผชิญกับความท้าทายทางการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาเกษตรกรให้เป็นเกษตรกรอัจฉริยะด้วยการพึ่งพาตนเอง ความรู้ ความตระหนักรู้ของตลาด ทักษะการแก้ปัญหา และความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับการรวมกลุ่ม เพื่อการพัฒนาครัวเรือนเข้มแข็งสู่การรวมกลุ่มที่มีความมั่นคงยั่งยืนทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งสรุปเป็นแนวปฏิบัติสำหรับกลุ่มและหน่วยงานสนับสนุนได้เป็นบันได 7 ขั้น ดังนี้ ขั้นที่ 1 ทำไมต้องรวมกลุ่ม เพราะสารพันปัญหาหามา ขยายผลผลิตไม่ได้ราคา เกิดภัยพิบัติ โรคภัยคุกคาม สุขภาพเสื่อมโทรม ฯลฯ ขั้นที่ 2 สิทธิกับหน้าที่ต้องมาด้วยกันทำความเข้าใจให้ดี แล้วตกลงกันให้ชัดเจนว่า สิทธิและหน้าที่ต้องมาด้วยกัน ขั้นที่ 3 ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมกันคิด ร่วมกันทำในทุกเรื่อง ตั้งแต่กำหนดข้อบังคับของกลุ่ม ไปจนถึงการผลิตสินค้า คิดต้นทุน ทำบัญชี ดูแลจัดเก็บสินค้าหรือผลผลิต ขั้นที่ 4 แข่งขันให้ได้ในตลาดช่วยกันหาทางเพิ่มมูลค่าผลผลิตช่องทางการขาย และวิธีการลดต้นทุน ขั้นที่ 5 มีสิทธิมีเสียง กระตุ้นให้สมาชิกทุกคน มาร่วมใช้สิทธิออกเสียงในการประชุมทุกครั้งและทุกเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นหนทางแก้ปัญหาหรือให้ความรู้ใหม่ ๆ กับสมาชิก ขั้นที่ 6 ข้อมูลดีมีความรู้เก็บรวบรวมข้อมูลทุกด้านไม่ว่าการผลิตการขาย และความรู้จากคนเก่ง ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงแผนการผลิต แผนการขาย การใช้จ่าย และการทำงานของกลุ่ม ขั้นที่ 7 แสวงหาพันธมิตรรอบตัวร่วมมือกับทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นหน่วยราชการ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษาและกลุ่มอื่น ๆ เพื่อนำความรู้และเทคโนโลยี

ใหม่ ๆ รวมทั้งเงินทุนมาพัฒนาสินค้าและขยายตลาด (มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ, 2566) การพัฒนาเกษตรกรยุคใหม่ จำเป็นต้องดำเนินการเป็นกลุ่ม เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่มีคุณภาพ และสร้างความยั่งยืน และการยกระดับเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรที่มีคุณภาพในอนาคต

จังหวัดสุราษฎร์ธานี มี 19 อำเภอ 131 ตำบล 1,075 หมู่บ้าน พื้นที่ทั้งหมด 8.17 ล้านไร่ (8,179,003.48) เป็นพื้นที่เกษตรกรรม 5.08 ล้านไร่ (5,085,704) คิดเป็นร้อยละ 62.18 ของพื้นที่ทั้งหมด พื้นที่เกษตรกรรมส่วนใหญ่ เป็นพื้นที่ไม่ย่นต้น 4,583,106 ไร่ (คิดเป็นร้อยละ 91.12) รองลงมาเป็น พื้นที่ไม้ผล 306,148 ไร่ (คิดเป็นร้อยละ 6.08) โดยมีพื้นที่ปลูกพืชในเขตชลประทาน 61,665 ไร่ พื้นที่เป้าหมายส่งเสริมการปลูกข้าว ปีการผลิต 2566/67 รอบที่ 1 รายชนิดข้าว รวมทั้งหมด 16,560 ไร่ โดยแบ่งเป็น ข้าวหอมไทย 1,100 ไร่ ข้าวเจ้า 14,600 ไร่ ข้าวสี 660 ไร่ มีที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน 1.9 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 23.26 ของพื้นที่จังหวัด มีการจัดที่ดินมอบหนังสืออนุญาตแล้ว 1.28 ล้านไร่ (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี, 2566) ทั้งนี้ กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร สำนักงานเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีจัดอบรมหลักสูตร “พัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เป็น Young Smart Farmer” เเวทีที่ 2 ภายใต้โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) ประจำปีงบประมาณ 2565 ณ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี และ สวนสละอาทิตย์ ซึ่งในการ อบรมครั้งนี้ มีการบรรยายในหัวข้อ มาตรฐานการผลิตพืช GAP มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ โดยสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 7 กรมวิชาการเกษตร หัวข้อระบบน้ำอัจฉริยะ (Smart Farm) โดยศูนย์วิจัยวิศวกรรมเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี กรมวิชาการเกษตร รวมถึง ประสบการณ์และแนวทางสู่ความสำเร็จของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร “สละอาทิตย์” โดย นายอาทิตย์ มดีธรรม ราษฎรเกษตรแห่งชาติ ประจำปี 2562 ทั้งนี้ นายชัยพร นุรักษ์ดี เกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้เป็นประธานในพิธี มอบประกาศนียบัตรผ่านหลักสูตรให้กับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้นจำนวน 40 ราย และพบปะพูดคุยกับ Young Smart Farmer ประจำปี 2565 (สำนักงานเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี, 2566) เห็นได้ว่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีการสนับสนุน ส่งเสริม และตระหนักถึงการพัฒนากษตรกรยุคใหม่เป็นอย่างมาก แต่การเกษตรถือเป็นกำลังสำคัญ ในการพัฒนาเกษตรกรจังหวัด และเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตรต่อไป

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา การพัฒนาเกษตรกร ยุคใหม่ เพื่อยกระดับเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร ในเขตพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อวิเคราะห์เกษตรกร ยุคใหม่ พัฒนาเกษตรกรยุคใหม่ และสร้างเครือข่ายการพัฒนาเกษตรกรยุคใหม่ ต่อการยกระดับเป็นผู้ประกอบการ ธุรกิจการเกษตร ในเขตพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี การพัฒนาและยกระดับเกษตรกรยุคใหม่เป็นผู้ประกอบการธุรกิจ การเกษตร โดยต้องมีการปรับกระบวนการทัศน์ สร้างแรงจูงใจในการทำอาชีพ พัฒนาสู่การเป็นผู้ประกอบการเกษตร เต็มตัวเป็นการพัฒนา Young Smart Farmer ให้เป็นผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่ที่มีการบริหารจัดการการเกษตร ด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการรับประกันความยั่งยืนทางการเกษตรของภูมิภาคพื้นที่ แต่อาจจะมี ข้อจำกัดด้านความรู้และทักษะ ด้านทุนและการเงิน ด้านภูมิศาสตร์และสภาพภูมิอากาศ และด้านตลาดและ การแข่งขัน ต้องมีการรองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจเกษตร และความเป็นอยู่ที่ดีของประชากรในท้องถิ่น การปฏิบัติ ตามหลักการและมาตรฐานสากลรวมถึงการยกระดับสินค้าเกษตรออกสู่ตลาดโลก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์เกษตรกรยุคใหม่ ต่อการยกระดับเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร
2. เพื่อพัฒนาเกษตรกรยุคใหม่ ต่อการยกระดับเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร ในเขตพื้นที่จังหวัด สุราษฎร์ธานี
3. เพื่อสร้างเครือข่ายการพัฒนาเกษตรกรยุคใหม่ ต่อการยกระดับเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร ในเขตพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี เป็นการผสมกันระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณเป็นตัวนำและใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นตัวสนับสนุน โดยร่วมกับรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีดังนี้ 1.1) ประชากร คือ เกษตรกรในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 4,272 ราย (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี, 2566) 1.2) กลุ่มตัวอย่าง คือ เกษตรกรในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีความสามารถในการสื่อสาร เข้าใจภาษาไทยได้ดีและยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1970) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 351 ราย และ 1.3) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 22 ราย โดยใช้วิธีการกำหนดแบบเจาะจง จำแนก 5 กลุ่ม คือ กลุ่มหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกร จำนวน 4 ราย กลุ่มแปลงใหญ่ จำนวน 3 ราย กลุ่มเกษตรอำเภอ/จังหวัด จำนวน 2 ราย กลุ่มร้านจำหน่ายอุปกรณ์การเกษตร จำนวน 3 ราย กลุ่มเกษตรกรยุคใหม่ยกระดับเป็นผู้ประกอบการ จำนวน 10 ราย 1.4) การวิจัยเชิงปฏิบัติการ คัดเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง ได้แก่ กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร กลุ่มเกษตรกรยุคใหม่ และกลุ่มหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกร จำนวน 30 ราย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้ 2.1) แบบสอบถาม โดยดำเนินการสร้างแบบสอบถาม ศึกษาวิเคราะห์เอกสาร แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเกษตรกรยุคใหม่ เพื่อยกระดับเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร ในเขตพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี และกำหนดกรอบแนวคิดและขอบข่ายในการสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยตามคำนิยามศัพท์เฉพาะ จำแนกแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำเกษตร กลุ่มของเกษตรกร รายได้ต่อเดือน ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับการวิเคราะห์การพัฒนาเกษตรกรยุคใหม่ ต่อการยกระดับเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร ในเขตพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้ ทักษะและวิธีการ 2) ด้านการพัฒนาทักษะเกษตรกรเพื่อยกระดับเป็นผู้ประกอบการ 3) ด้านทักษะเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตร และ 4) ด้านความยั่งยืนของผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ การตรวจสอบประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ราย แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัยตามคำนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC) โดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับการพัฒนาเกษตรกรยุคใหม่ เพื่อยกระดับเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร ดังนี้ +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้อง 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้อง -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่มีความสอดคล้อง แล้วเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่าหรือ เท่ากับ 0.80 ผลการวิเคราะห์ทุกข้อมีค่า IOC เท่ากับ 0.80 - 1.00 ซึ่งแสดงว่าแบบสอบถามมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับการพัฒนาเกษตรกรยุคใหม่ เพื่อยกระดับเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร หลังจากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) (Cronbach, L. J., 1974) ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งชุดเท่ากับ 0.912 ซึ่งแสดงว่าแบบสอบถามนี้นำไปใช้ได้ ปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป 2.2) แบบสัมภาษณ์ การสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการพัฒนาเกษตรกรยุคใหม่ เพื่อยกระดับเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร ในเขตพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีขอบเขต 4 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ ทักษะและวิธีการ 2) ด้านการพัฒนาทักษะเกษตรกรเพื่อยกระดับเป็นผู้ประกอบการ 3) ด้านทักษะเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตร และ 4) ด้านความยั่งยืนของผู้ประกอบการธุรกิจ

การเกษตร จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ จากแบบสอบถาม เพื่อการวิจัยในเรื่องนี้ และศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยตามขอบเขต ด้านเนื้อหาที่กำหนดไว้ จำแนกแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพพื้นฐานของผู้ตอบ แบบสัมภาษณ์ ได้แก่ ชื่อ-สกุล เพศ อายุ ตำแหน่ง ภูมิลำเนา ส่วนที่ 2 แนวคำถามเกี่ยวกับการพัฒนาเกษตรกรยุคใหม่ เพื่อยกระดับเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร ในเขตพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 5 ข้อ และส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือแบบสัมภาษณ์เพื่อหาความเที่ยงตรง (Validity) และความถูกต้องของเนื้อหา โดยเฉพาะประเด็นแนวคำถามที่สอดคล้องกับขอบเขตการวิจัยด้านเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ราย นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว มาตรวจสอบปรับปรุงอีกครั้งหนึ่ง แล้วนำแบบสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก 2.3) แบบสังเกตการณ์ สร้างแบบสังเกตการณ์แบบไม่เป็นทางการ โดยจัดทำเป็นแบบบันทึกการสังเกตการเข้าอบรมเชิงปฏิบัติการ จำแนกใน 2 ระดับ ได้แก่ระดับที่ 1 ระดับที่เห็นได้โดยตรง โดยจดบันทึกกลุ่มเป้าหมายปฏิบัติ การวิจัยทำ (พัฒนา/ส่งเสริม) อะไรบ้าง แสดงอาการอย่างไร มีการอภิปรายร่วมกันหรือไม่ มีผลงานการนำเสนอ อภิปรายกลุ่มหรือไม่ และระดับที่ 2 ระดับที่เป็นผลจากการพัฒนา/ส่งเสริม โดยจดบันทึกความคิดรวบยอด กระบวนการ แนวปฏิบัติที่ดี ข้อเสนอแนะจากการอบรม และ 2.4) แบบบันทึกการสนทนากลุ่มเฉพาะ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้ 3.1) การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1.1) ขอบหนังสือขอความอนุเคราะห์ จากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช 3.1.2) ลงพื้นที่แจกแบบสอบถาม จำนวน 351 ชุด โดยใช้ระยะเวลา 4 สัปดาห์ และสัปดาห์ที่ 5 - 7 ลงเก็บแบบสอบถามกลับคืนมาด้วยตนเอง และแบบสอบถามบางส่วนให้ส่งกลับคืนมายังผู้วิจัยทางไปรษณีย์ มีการติดต่อทางโทรศัพท์เป็นระยะ ๆ จนได้แบบสอบถามครบ จำนวน 351 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 3.2) การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการลงพื้นที่ภาคสนามโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 22 ราย และดำเนินการสนทนากลุ่มเฉพาะ 3.3) การวิจัยเชิงปฏิบัติการ ผู้วิจัยการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงปฏิบัติการนี้ ผู้วิจัยได้ปฏิบัติตามแบบแผนการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้ 1) เข้าพบปะแกนนำกลุ่มเป้าหมายเพื่อจัดประชุมวางแผน ในการดำเนินกิจกรรมตามวัตถุประสงค์การวิจัย 2) ผู้วิจัยประชุมวางแผนกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อการพัฒนาเกษตรกรยุคใหม่ ต่อการยกระดับเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร ในเขตพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี 3) จัดทำแผนปฏิบัติการวิจัย 4) ปฏิบัติการตามแผนที่กำหนดไว้ 5) ถอดบทเรียนหรือสะท้อนผลการปฏิบัติและปรับปรุงแก้ไข และ 6) สรุปผลการปฏิบัติการ ดำเนินการกับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 ราย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้ 4.1) การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามและประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคำนวณผลด้วยคอมพิวเตอร์ ดังนี้ 4.1.1) วิเคราะห์ข้อมูล

สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 1 โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ 2) วิเคราะห์การพัฒนาเกษตรกรยุคใหม่ ต่อการยกระดับเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร ในเขตพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตอนที่ 2 เป็นมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายด้านและรายรวม 4.2) การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 4.2.1) การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยยึดวัตถุประสงค์การวิจัยเป็นตัวตั้ง และนำข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ไปสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) คือการตีความสร้างข้อสรุปข้อมูลจากสิ่งที่เป็นรูปธรรม หรือปรากฏการณ์ที่มองเห็น เช่น การดำเนินชีวิต ความเป็นอยู่ การประกอบการธุรกิจการเกษตร เป็นต้น โดยที่ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์มาจัดเก็บอย่างเป็นระบบ จากนั้นจึงนำมาถอดเสียงบันทึกอย่างละเอียด แบบคำต่อคำ (Transcription of Data) ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยการทำการศึกษาข้อมูลเหล่านั้นอย่างละเอียด จับใจความหลัก จัดกลุ่มข้อมูลแต่ละประเภท พิจารณาเชื่อมโยงความเหมือนความต่างแล้ว

นำเสนอข้อค้นพบทั้งหมดในรูปแบบเชิงพรรณนา ตามบริบทวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขอบเขตการวิจัยด้านเนื้อหา 4.2.2) ข้อมูลจากแบบสังเกตการณ์ โดยใช้แบบวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) มีการรวบรวมข้อมูลและจำแนกข้อมูล รวมถึงการตีความจากการสังเกตการณ์เข้าอบรมการพัฒนาเกษตรกรยุคใหม่ เพื่อยกระดับเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร ในเขตพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนาประกอบบริบทของวัตถุประสงค์การวิจัยและขอบเขตการวิจัยด้านเนื้อหา 4.2.3) ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มเฉพาะแบบอุปนัย (Inductive Analysis) โดยนำข้อมูลจากการสนทนากลุ่มมาวิเคราะห์เชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์การวิจัยและขอบเขตการวิจัยด้านเนื้อหา รวมถึงข้อสรุปในประเด็นทฤษฎีจากการสัมภาษณ์เชิงลึก จากการสังเกตการณ์ ซึ่งถือเป็นการยืนยันข้อมูล ตรวจสอบข้อมูลและให้การรับรองจากผู้ทรงคุณวุฒิให้มีความสมบูรณ์และหนักแน่นยิ่งขึ้น และผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มเฉพาะในรูปแบบเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์เกษตรกรยุคใหม่ ต่อการยกระดับเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์องค์ความรู้ แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย และสภาพบริบทพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรยุคใหม่ต่อการยกระดับเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 แนวคิดเกษตรกรยุคใหม่ การปรับตัวของเกษตรกรให้เข้ากับเทคโนโลยี นวัตกรรม และแนวทางการบริหารจัดการที่ทันสมัย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต ลดต้นทุน และสร้างความยั่งยืนในอาชีพ โดยเน้นที่ “ตัวเกษตรกรยุคใหม่” เกษตรกรยุคใหม่เป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นให้เกษตรกรปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยีสมัยใหม่ และแนวทางการทำเกษตรที่ยั่งยืน การนำองค์ความรู้ของคนรุ่นเก่าภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ร่วมกับการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีแนวคิดสำคัญดังต่อไปนี้ 1) เกษตรแม่นยำสูง เป็นแนวคิดที่ใช้เทคโนโลยีและข้อมูลเพื่อเพิ่มผลผลิตและลดการใช้ทรัพยากรเกษตรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น 2) การทำเกษตรแบบผสมผสาน 3) การทำเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 4) แนวคิดเกษตรพอเพียง 5) เกษตรกรเป็นผู้ประกอบการ และ 6) การตลาดเกษตรยุคใหม่

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับ YOUNG SMART FARMER หรือ เกษตรกรรุ่นใหม่ที่ชาญฉลาด เป็นแนวทางการพัฒนาภาคเกษตรกรรมของประเทศไทยที่มุ่งเน้นการสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่ที่มีศักยภาพสูง มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ และมีทักษะในการบริหารจัดการธุรกิจการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพมีเป้าหมายหลักในการส่งเสริมให้เยาวชนหรือคนรุ่นใหม่ที่มีความสนใจด้านการเกษตร หันมาประกอบอาชีพเกษตรกรรมอย่างยั่งยืนโดยไม่เพียงแต่ทำการเกษตรในรูปแบบดั้งเดิม แต่ยังสามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ เพื่อเพิ่มผลผลิต ลดต้นทุน และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 แนวคิดผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรกร ประกอบด้วย 3.1) ธุรกิจการเกษตร การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตร ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่กระบวนการผลิต การแปรรูป การตลาด และการกระจายสินค้า 3.2) ผู้ประกอบการ บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ กล้าตัดสินใจ และมีความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อดำเนินธุรกิจให้ประสบความสำเร็จ 3.3) ผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร บุคคลที่มีความสามารถในการดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตร ไม่ว่าจะเป็นการผลิต การแปรรูป หรือการตลาดสินค้าเกษตร และ 3.4) คุณลักษณะของผู้ประกอบการ ได้แก่ มีวิสัยทัศน์และความคิดสร้างสรรค์ กล้าตัดสินใจและรับความเสี่ยง มีความรู้และทักษะด้านการบริหารจัดการ มีความมุ่งมั่นและอดทน เข้าใจเทคโนโลยีและนวัตกรรม มีความสามารถในการสร้างเครือข่าย และคำนึงถึงความยั่งยืนและความรับผิดชอบต่อสังคม

1.4 แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน แนวคิดที่มุ่งเน้นการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ที่สามารถตอบสนองความต้องการของปัจจุบันโดยไม่ทำให้ความสามารถในการตอบสนองความต้องการในอนาคตของคนรุ่นต่อไปลดลง โดยคำนึงถึงมิติหลัก 3 ประการ คือ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

2. การพัฒนาเกษตรกรยุคใหม่ ต่อการยกระดับเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร ในเขตพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2.1 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับการพัฒนาเกษตรกรยุคใหม่ ต่อการยกระดับเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร ในเขตพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี (แบบสอบถาม)

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการพัฒนาเกษตรกรยุคใหม่เพื่อยกระดับเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรในเขตพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมทั้ง 4 ด้าน

การพัฒนาเกษตรกรยุคใหม่ เพื่อยกระดับเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร ในเขตพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี	ระดับการพัฒนา		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านความรู้ ทักษะ และวิธีการ	3.86	0.72	มาก
2. ด้านการพัฒนาทักษะเกษตรกรเพื่อยกระดับเป็นผู้ประกอบการ	3.84	0.87	มาก
3. ด้านทักษะเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตร	3.79	0.73	มาก
4. ด้านความยั่งยืนของผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร	3.95	1.39	มาก
รวม	3.86	0.93	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการพัฒนาเกษตรกรยุคใหม่ เพื่อยกระดับเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรในเขตพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การพัฒนาด้านความยั่งยืนของผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร ค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) รองลงมา ได้แก่ ด้านความรู้ ทักษะ และวิธีการ ($\bar{X} = 3.86$) ด้านการพัฒนาทักษะเกษตรกรเพื่อยกระดับเป็นผู้ประกอบการ ($\bar{X} = 3.84$) ส่วนด้านทักษะเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตร ค่าเฉลี่ยน้อยสุด ($\bar{X} = 3.79$)

2.2 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการพัฒนาเกษตรกรยุคใหม่ ต่อการยกระดับเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร ในเขตพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี (สัมภาษณ์)

2.2.1 ด้านความรู้ ทักษะ และวิธีการ การพัฒนาองค์ความรู้ ทักษะ และวิธีการของเกษตรกรยุคใหม่มีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงสู่การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร การนำเทคโนโลยี นวัตกรรม และแนวคิดที่ทันสมัยมาปรับใช้ในการผลิตและการจัดการ เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้เกษตรกรสามารถตอบสนองต่อความท้าทายของตลาดและส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนในอนาคต

2.2.2 ด้านการพัฒนาทักษะเกษตรกรเพื่อยกระดับเป็นผู้ประกอบการ การยกระดับเกษตรกรให้เป็นผู้ประกอบการที่มีความรู้รอบด้านนั้น ต้องอาศัยการพัฒนาทักษะที่ครอบคลุมทั้งด้านเทคโนโลยี การตลาด การบริหารจัดการธุรกิจ และการสร้างเครือข่ายการสนับสนุน ทั้งหมดนี้ คือ ปัจจัยที่จะช่วยให้เกษตรกรสามารถเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็นผู้ผลิตเพียงอย่างเดียว ไปสู่การเป็นผู้ประกอบการที่สามารถสร้างคุณค่าและตอบสนองความต้องการของตลาดอย่างยั่งยืนในอนาคต

2.2.3 ด้านทักษะเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตร การพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยี และนวัตกรรมทางการเกษตรไม่เพียงแต่เป็นเครื่องมือที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนในการผลิตเท่านั้น แต่ยังเป็นกุญแจสำคัญที่ช่วยให้เกษตรกรเปลี่ยนแปลงจากแนวทางดั้งเดิมสู่การเป็นผู้ประกอบการที่มีความสามารถในการปรับตัวและแข่งขันในยุคที่เทคโนโลยีและนวัตกรรมเป็นตัวขับเคลื่อนหลักของสังคมเกษตรยุคใหม่อีกด้วย

2.2.4 ด้านความยั่งยืนของผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร การพัฒนาความยั่งยืนของผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรนั้น ต้องอาศัยการปรับตัวในทุกด้าน ทั้งในแง่ของเทคโนโลยี การบริหารจัดการ การแก้ไขปัญหาพื้นฐาน และการมีองค์ประกอบสนับสนุนที่ครอบคลุม เพื่อให้เกษตรกรและผู้ประกอบการสามารถเผชิญกับความท้าทายในอนาคตได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนในทุกมิติของชีวิตและธุรกิจ

2.3 สรุปผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการพัฒนาเกษตรยุคใหม่ ต่อการยกระดับเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร ในเขตพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี (การวิจัยเชิงปฏิบัติการ)

2.3.1 ด้านความรู้ ทักษะ และวิธีการ พบว่า จุดแข็ง คือ องค์ความรู้ท้องถิ่นและเครือข่ายเกษตรกรที่เข้มแข็ง และจุดอ่อน คือ ข้อจำกัดด้านความรู้ดิจิทัลและการบริหารธุรกิจ

2.3.2 ด้านการพัฒนาทักษะเกษตรกรเพื่อยกระดับเป็นผู้ประกอบการ พบว่า จุดแข็ง คือ ด้านทักษะพื้นฐานทางการเกษตรและเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็ง เป็นฐานสำคัญที่สามารถต่อยอดสู่การพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ ที่จำเป็นสำหรับการเป็นผู้ประกอบการ และจุดอ่อน คือ ด้านทักษะการบริหารจัดการธุรกิจ และการตลาด

2.3.3 ด้านทักษะเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตร พบว่า จุดแข็ง คือ การมีเกษตรกรรุ่นใหม่ที่เปิดรับเทคโนโลยี ความหลากหลายทางชีวภาพที่เป็นฐานในการพัฒนานวัตกรรม และการมีสถาบันการศึกษาและหน่วยงานวิจัยในพื้นที่ และจุดอ่อน คือ ข้อจำกัดด้านเงินทุน และความไม่ต่อเนื่องในการพัฒนาทักษะ

2.3.4 ด้านความยั่งยืนของผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร พบว่า จุดแข็ง คือ ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมของผู้ประกอบการ และเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็ง และจุดอ่อน คือ ข้อจำกัดด้านเงินทุน การขาดการวางแผนระยะยาว และการพึ่งพาตลาดแบบดั้งเดิมมากเกินไป

3. การสร้างเครือข่ายการพัฒนาเกษตรยุคใหม่ ต่อการยกระดับเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร ในเขตพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การสร้างเครือข่ายเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับเกษตรกรไทยสู่การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร ที่มีศักยภาพและยั่งยืน เครือข่ายเหล่านี้ทำหน้าที่เสมือนระบบนิเวศที่เอื้อต่อการเติบโตและพัฒนา โดยเชื่อมโยงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน สถาบันการศึกษา และชุมชนเข้าด้วยกันการสร้างเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพ เริ่มต้นจากการรวมกลุ่มเกษตรกรที่มีศักยภาพและวิสัยทัศน์คล้ายคลึงกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดพลังในการขับเคลื่อนและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ พื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งในรูปแบบกายภาพและดิจิทัลช่วยกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาความรู้และทักษะอย่างต่อเนื่องขณะที่การพัฒนาศักยภาพเกษตรกรผ่านหลักสูตรอบรมและการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงช่วยเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นสำหรับการเป็นผู้ประกอบการ การเชื่อมโยงห่วงโซ่คุณค่าผ่านกิจกรรมจับคู่ธุรกิจและการรวมกลุ่มเพื่อผลิตสินค้าเกษตรช่วยสร้างความมั่นคงทางการตลาดและเพิ่มอำนาจต่อรอง ในขณะที่ระบบสนับสนุนที่ครอบคลุม ทั้งด้านการเงิน กฎระเบียบ และมาตรฐานต่าง ๆ ช่วยลดอุปสรรคและเพิ่มโอกาสในการดำเนินธุรกิจ ความยั่งยืนของเครือข่ายเป็นความท้าทายสำคัญที่ต้องอาศัยระบบการติดตาม ประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ การพัฒนาผู้นำเครือข่าย และการสร้างกลไกการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นธรรม เพื่อให้เครือข่ายสามารถพึ่งพาตนเองและเติบโตได้อย่างยั่งยืนแม้ในยามที่การสนับสนุนจากภายนอกลดน้อยลง การสร้างเครือข่ายจึงไม่ใช่เพียงการรวมกลุ่มของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง แต่เป็นการออกแบบและพัฒนาระบบนิเวศที่เอื้อต่อการเติบโตของผู้ประกอบการเกษตร ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือ การบูรณาการทรัพยากร และการแลกเปลี่ยนความรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับเกษตรกรไทยสู่การเป็นผู้ประกอบการที่มีความเข้มแข็งและยั่งยืนในระยะยาว

อภิปรายผล

1. อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การวิเคราะห์เกษตรกรยุคใหม่ ต่อการยกระดับเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร พบว่า เกษตรกรยุคใหม่ผสมผสานภูมิปัญญาดั้งเดิมกับเทคโนโลยีล้ำสมัย เปลี่ยนจากผู้ผลิตแบบดั้งเดิมเป็นผู้ประกอบการที่มีวิสัยทัศน์ ใช้เทคโนโลยีเกษตรแม่นยำสูงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุน แนวคิด Young Smart Farmer มุ่งสร้างนักธุรกิจการเกษตรที่มีทักษะรอบด้านทั้งการผลิต แปรรูป การตลาด และการบริหารจัดการ ผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรต้องมีคุณลักษณะสำคัญ 7 ประการ ได้แก่ มีวิสัยทัศน์ กล้าเสี่ยง มีทักษะการบริหาร มีความมุ่งมั่น เข้าใจเทคโนโลยี สร้างเครือข่าย และคำนึงถึงความยั่งยืน การพัฒนาที่ยั่งยืนต้องสร้างสมดุลระหว่างมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับ กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่กล่าวว่า การพัฒนาเกษตรรุ่นใหม่ให้เป็น YOUNG SMART FARMER แนวคิดการพัฒนา การพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ โดยใช้เครือข่ายเป็นเป้าหมายและกลไกในการพัฒนาให้เข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้ ใช้หลักการของการเรียนรู้ตลอดชีวิต การมีส่วนร่วมและการพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน เกษตรกรเป็น “ศูนย์กลางและออกแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง” และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็น “ผู้จัดการเรียนรู้” (กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2564) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการวิจัยของ พระมหาวัฒนา ปญญาทีโป (คำเคน) พบว่า เกษตรแนวพุทธ หรือพุทธเกษตร หมายถึง การทำเกษตรกรรม โดยยึดหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา ตั้งอยู่บนพื้นฐานหลักศีล ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น มีเมตตากรุณา แบ่งปันกัน และเป็นสมาธิอาชีวะ เป็นพื้นฐานการประพฤติธรรม ส่วนเกษตรแนวใหม่มีทั้งเกษตรอินทรีย์ เกษตรผสมผสาน เกษตรพอเพียง ล้วนมุ่งเพิ่มผลผลิตลดรายจ่ายเพิ่มรายได้พึ่งพาตนเอง และไม่เบียดเบียนสิ่งแวดล้อม มุ่งไปในเรื่องของเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมเป็นหลัก การบูรณาการหลักพุทธเกษตรกรรมเข้าไปในวิถีชีวิตเพื่อให้เกิดการพัฒนาการทางด้านศีลธรรมควบคู่ไปกับการประกอบอาชีพ เป็นการสอนธรรมะในรูปแบบของการปฏิบัติได้ผลคือ กลุ่มชาวเกษตรกร ชาวนา ชาวสวน และชาวไร่ ที่รับเอาแนวคำสอนหลักธรรมะที่ผสมอยู่กับการประกอบอาชีพ ทำให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างดีทั้งในแง่ปัจเจกที่ก่อให้เกิดศีลธรรม การตระหนักรู้ ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ซึ่งเป็นที่จุดแข็งทำให้ชุมชนหรือสังคมเกิดการพัฒนายอย่างเป็นระบบ เกิดกลยุธยมิตรพึ่งพาอาศัยกัน (พระมหาวัฒนา ปญญาทีโป (คำเคน), 2560)

2. อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การพัฒนาเกษตรกรยุคใหม่ ต่อการยกระดับเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร ในเขตพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี 2.1) แบบสอบถาม การพัฒนาเกษตรกรยุคใหม่ เพื่อยกระดับเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรในเขตพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า การพัฒนาด้านความยั่งยืนของผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร ค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านความรู้ ทักษะ และวิธีการ ด้านการพัฒนาทักษะเกษตรกรเพื่อยกระดับเป็นผู้ประกอบการ ส่วนด้านทักษะเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตร ค่าเฉลี่ยน้อยสุด สอดคล้องกับการวิจัยของ เอกพงษ์ หริ่มเจริญ และสรณ โภชนจันทร์ พบว่า สมรรถนะของผู้ประกอบการภาคธุรกิจอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตรของไทย ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลักได้แก่ 1) ด้านความรู้ (Knowledge) ประกอบไปด้วย 7 องค์ประกอบย่อย 2) ด้านทักษะ (Skill) ประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบย่อยและ 3) ด้านเจตคติการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Attitude) ประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบย่อย (เอกพงษ์ หริ่มเจริญ และสรณ โภชนจันทร์, 2565) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการวิจัยของ พระปลัดวีระศักดิ์ ธีรกุลโร (ปุกคำ) ที่พบว่า รูปแบบการจัดการเกษตรบนพื้นที่สูงของชุมชนจังหวัดเชียงราย มีรูปแบบการจัดการเกษตรรูปแบบการแบบผสมผสาน และปลูกพืชเศรษฐกิจเพื่อเสริมสร้างรายได้ให้ชุมชน หลักการนำธุรกิจการเกษตรเพื่อนำผลผลิตจากการแปรรูปนำไปขายและการส่งออกให้กับผู้บริโภค การพัฒนารูปแบบการเกษตรบนพื้นที่สูง เพื่อเป็นการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรชุมชนพื้นสูง โดยยังถือการเกษตรตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงการพัฒนานำเทคนิคภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนมาปรับเปลี่ยนเป็นรูปแบบอุตสาหกรรมเกษตรของชุมชน การเกษตรอัจฉริยะต่อการจัดการเกษตรบนพื้นที่สูงของชุมชนจังหวัดเชียงราย

คือ เป็นปรากฏการณ์ที่ให้เกษตรกรได้ปรับตัว เพื่อเข้าสู่การเกษตรสมัยใหม่ที่น่าเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทต่อการจัดการเกษตรในพื้นที่ชุมชน คือ การลดต้นทุน พัฒนาเป็นเกษตรอินทรีย์ เพิ่มปริมาณของผลผลิตการเกษตร และผลผลิตด้านการเกษตรมีคุณภาพต่อการแปรรูปสินค้าให้มีคุณภาพและเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค และให้เกษตรกรมีชีวิตความเป็นอยู่มั่นคง มีรายได้ และความยั่งยืนของอาชีพเกษตรกร (พระปลัดวิระศักดิ์ อีร์งกูโร (ปุจฉา), 2564) 2.2) สัมภาษณ์ โดยอภิปรายผลทั้ง 5 ด้านดังนี้ 2.2.1) ด้านความรู้ ทักษะ และวิธีการ การพัฒนาองค์ความรู้ ทักษะ และวิธีการของเกษตรกรยุคใหม่มีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงสู่การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร การนำเทคโนโลยี นวัตกรรม และแนวคิดที่ทันสมัยมาปรับใช้ในการผลิตและการจัดการ เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้เกษตรกรสามารถตอบสนองต่อความท้าทายของตลาดและส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนในอนาคต 2.2.2) ด้านการพัฒนาทักษะเกษตรกรเพื่อยกระดับเป็นผู้ประกอบการ การยกระดับเกษตรกรให้เป็นผู้ประกอบการที่มีความรู้รอบด้านนั้น ต้องอาศัยการพัฒนาทักษะที่ครอบคลุมทั้งด้านเทคโนโลยี การตลาด การบริหารจัดการ ธุรกิจ และการสร้างเครือข่ายการสนับสนุน ทั้งหมดนี้ คือปัจจัยที่จะช่วยให้เกษตรกรสามารถเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็นผู้ผลิตเพียงอย่างเดียว ไปสู่การเป็นผู้ประกอบการที่สามารถสร้างคุณค่าและตอบสนองความต้องการของตลาดอย่างยั่งยืนในอนาคต 2.2.3) ด้านทักษะเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตร การพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตรไม่เพียงแต่เป็นเครื่องมือที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนในการผลิตเท่านั้น แต่ยังเป็นกุญแจสำคัญที่ช่วยให้เกษตรกรเปลี่ยนแปลงจากแนวทางดั้งเดิมสู่การเป็นผู้ประกอบการที่มีความสามารถในการปรับตัวและแข่งขันในยุคที่เทคโนโลยีและนวัตกรรมเป็นตัวขับเคลื่อนหลักของสังคมเกษตรยุคใหม่อีกด้วย และ 2.2.4) ด้านความยั่งยืนของผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร การพัฒนาความยั่งยืนของผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรนั้น ต้องอาศัยการปรับตัวในทุกด้าน ทั้งในแง่ของเทคโนโลยี การบริหารจัดการ การแก้ไขปัญหาพื้นฐาน และการมีองค์ประกอบสนับสนุนที่ครอบคลุม เพื่อให้เกษตรกรและผู้ประกอบการสามารถเผชิญกับความท้าทายในอนาคตได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนในทุกมิติของชีวิตและธุรกิจ สอดคล้องกับการวิจัยของ อมรพิมล พัทธ์ชัย พบว่า ปัจจัยและวิธีการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเองของผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร ประกอบด้วย ทักษะและความสามารถ ได้แก่ ทักษะการคิดที่เป็นระบบ ทักษะในการวางแผน ความสามารถในการจัดการฟาร์มของตนเอง ความสามารถในการบริหารธุรกิจของตนเอง และความสามารถในการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัย (อมรพิมล พัทธ์ชัย, 2563) 2.3) การวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยอภิปรายผลทั้ง 5 ด้าน ดังนี้ 2.3.1) ด้านความรู้ ทักษะ และวิธีการ พบว่า มีจุดแข็ง คือ องค์ความรู้ท้องถิ่นและเครือข่ายเกษตรกรที่เข้มแข็ง และจุดอ่อน คือ ข้อยกจำกัดด้านความรู้ดิจิทัลและการบริหารธุรกิจ 2.3.2) ด้านการพัฒนาทักษะเกษตรกรเพื่อยกระดับเป็นผู้ประกอบการ พบว่า มีจุดแข็ง คือ ด้านทักษะพื้นฐานทางการเกษตรและเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็ง เป็นฐานสำคัญที่สามารถต่อยอดสู่การพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ ที่จำเป็นสำหรับการเป็นผู้ประกอบการ และจุดอ่อน คือ ด้านทักษะการบริหารจัดการธุรกิจ และการตลาด 2.3.3) ด้านทักษะเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตร พบว่า มีจุดแข็ง คือ การมีเกษตรกรรุ่นใหม่ที่เปิดรับเทคโนโลยี ความหลากหลายทางชีวภาพที่เป็นฐานในการพัฒนานวัตกรรม และการมีสถาบันการศึกษาและหน่วยงานวิจัยในพื้นที่ และจุดอ่อน คือ ข้อยกจำกัดด้านเงินทุน และความไม่ต่อเนื่องในการพัฒนาทักษะ และ 2.3.4) ด้านความยั่งยืนของผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร พบว่า มีจุดแข็ง คือ ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมของผู้ประกอบการ และเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็ง และจุดอ่อน คือ ข้อยกจำกัดด้านเงินทุน การขาดการวางแผนระยะยาว และการพึ่งพาตลาดแบบดั้งเดิมมากเกินไป สอดคล้องกับการวิจัยของ พรทิพย์ เตชะสมบูรณ์กิจ พบว่า การยกระดับคุณค่าในอาชีพสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของเกษตรกรรุ่นใหม่ พบว่า ด้านความรู้ เกษตรกรรุ่นใหม่ นำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้กับงานที่ทำอยู่และสามารถประยุกต์องค์ความรู้ต่าง ๆ เข้าไปในกระบวนการทำงานจนสามารถผลิตสินค้าให้มีคุณภาพตรงตามมาตรฐาน และตรงตามความต้องการของผู้บริโภค ด้านทักษะ เกิดจากการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ เพิ่มพูนทักษะในการประกอบอาชีพทางด้านการเกษตร

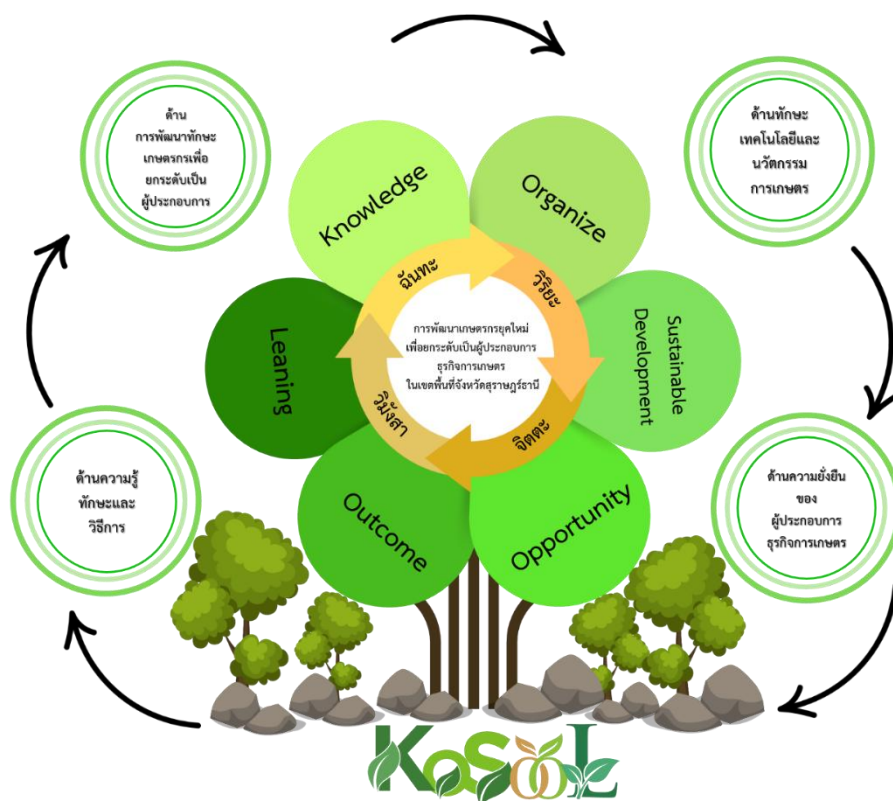

ศักยภาพของเกษตรกรรุ่นใหม่ในเชิงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กล้าคิดและกล้าลงมือทำ นำมาปฏิบัติใช้กับอุตสาหกรรมเกษตรกรรมและการทำเกษตรกรรมยุคใหม่ ด้านแรงบันดาลใจในการทำงาน การขยายผลการจัดการทำการเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเสริมสร้างความภาคภูมิใจและความมั่นคงในการประกอบอาชีพ ใช้ศูนย์บ่มเพาะเกษตรกรรุ่นใหม่ในการเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของเกษตรกรรุ่นใหม่ เชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ต่อยอดให้เกษตรกรเกิดการพึ่งพาเพื่อให้เข้าถึงแหล่งเงินทุนและการตลาด โดยการเชื่อมโยงตลาดออนไลน์ ในการสื่อสารและการทำตลาด (พรทิพย์ เตชะสมบุรณากิจ, 2564)

3. อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การสร้างเครือข่ายการพัฒนาเกษตรกรยุคใหม่ ต่อการยกระดับเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร ในเขตพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี การสร้างเครือข่ายเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับเกษตรกรไทยสู่การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรที่มีศักยภาพและยั่งยืน เครือข่ายเหล่านี้ทำหน้าที่เสมือนระบบนิเวศที่เอื้อต่อการเติบโตและพัฒนา โดยเชื่อมโยงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน สถาบันการศึกษา และชุมชนเข้าด้วยกันการสร้างเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพเริ่มต้นจากการรวมกลุ่มเกษตรกรที่มีศักยภาพและวิสัยทัศน์คล้ายคลึงกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดพลังในการขับเคลื่อนและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ พื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งในรูปแบบกายภาพและดิจิทัลช่วยกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาความรู้และทักษะอย่างต่อเนื่องขณะที่พัฒนาศักยภาพเกษตรกรผ่านหลักสูตรอบรมและการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงช่วยเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นสำหรับการเป็นผู้ประกอบการ การเชื่อมโยงห่วงโซ่คุณค่าผ่านกิจกรรมจับคู่ธุรกิจและการรวมกลุ่มเพื่อผลิตสินค้าเกษตรช่วยสร้างความมั่นคงทางการตลาดและเพิ่มอำนาจต่อรอง ในขณะที่ระบบสนับสนุนที่ครอบคลุม ทั้งด้านการเงิน ภาษี เบี้ย และมาตรฐานต่าง ๆ ช่วยลดอุปสรรคและเพิ่มโอกาสในการดำเนินธุรกิจ ความยั่งยืนของเครือข่ายเป็นความท้าทายสำคัญที่ต้องอาศัยระบบการติดตามประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ การพัฒนาผู้นำเครือข่าย และการสร้างกลไกการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นธรรม เพื่อให้เครือข่ายสามารถพึ่งพาตนเองและเติบโตได้อย่างยั่งยืนแม้ในยามที่การสนับสนุนจากภายนอกลดน้อยลง การสร้างเครือข่ายจึงไม่ใช่เพียงการรวมกลุ่มของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง แต่เป็นการออกแบบและพัฒนาระบบนิเวศที่เอื้อต่อการเติบโตของผู้ประกอบการเกษตร ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือการบูรณาการทรัพยากร และการแลกเปลี่ยนความรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับเกษตรกรไทยสู่การเป็นผู้ประกอบการที่มีความเข้มแข็งและยั่งยืนในระยะยาว สอดคล้องกับ ศิริพงษ์ ฐานมั่น และนิรินธนา บุษปฤกษ์ พบว่า สถานการณ์การตลาด เกษตรกรมีการสร้างเครือข่าย ภายในและภายนอกตำบล เพื่อให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทั้งในด้านการเผยแพร่ความรู้ด้านการทำเกษตรและชักชวนกันออกจำหน่ายผลิตภัณฑ์ตามสถานที่จัดกิจกรรมต่าง ๆ นอกเหนือจากตลาดนัดหลักภายในตำบลคลองห้า (ศิริพงษ์ ฐานมั่น และนิรินธนา บุษปฤกษ์, 2562)

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาการพัฒนาเกษตรกรยุคใหม่ เพื่อยกระดับเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร ในเขตพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี สามารถแสดงเป็นโมเดลองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย KOSOOL Model

การพัฒนาเกษตรกรยุคใหม่ เพื่อยกระดับเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร ในเขตพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี นำเสนอองค์ความรู้ผ่าน KOSOOL Model ประกอบด้วย K = Knowledge (ความรู้) การให้ความรู้และการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรในยุคใหม่ รวมถึงเทคนิคและวิธีการที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาเกษตรกร O = Organize (การจัดการ) การจัดการที่ดี มีทางเลือกที่ดีในการพัฒนาทางธุรกิจการเกษตร S = Sustainable Development (เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน) การพัฒนาเกษตรกรอย่างยั่งยืน โดยครอบคลุมมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม O = Opportunity (โอกาส) การค้นหาและสร้างโอกาสทางธุรกิจในการเกษตร O = Outcome (ผลลัพธ์) ผลลัพธ์จากการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร และ L = Learning (การเรียนรู้) กระบวนการเรียนรู้และพัฒนาตนเองที่ช่วยให้เกษตรกรสามารถปรับตัวและพัฒนาธุรกิจให้เติบโตอย่างยั่งยืน โดยผ่านกระบวนการทั้ง 4 ด้าน

- 1) ด้านความรู้ ทักษะและวิธีการ การฝึกทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำเนินธุรกิจการเกษตร
- 2) ด้านการพัฒนาทักษะเกษตรกรเพื่อยกระดับเป็นผู้ประกอบการ การพัฒนาเกษตรกรให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการธุรกิจการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ
- 3) ด้านทักษะเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตร การนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ในการกระบวนการเกษตร และ
- 4) ด้านความยั่งยืนของผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร การพัฒนาเกษตรกรให้สามารถดำเนินธุรกิจการเกษตรที่เป็นมิตรกับธรรมชาติและสามารถรักษาสังแวดล้อมได้ โดยมีหลักอภิศา 4 ในการพัฒนาเกษตรกรให้สามารถปรับตัวเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรที่มีศักยภาพ ประกอบด้วย 1) ฉันทะ (ความพอใจในอาชีพ) เกษตรกรต้องมีความพอใจและความมุ่งมั่นในการทำงานเพื่อพัฒนาอาชีพ 2) วิริยะ (ความเพียรในการพัฒนาอาชีพ) การมีความพยายามที่จะพัฒนาทักษะและปรับปรุงกระบวนการทำงาน 3) จิตตะ (ความเอาใจใส่ในการทำเกษตร) ความใส่ใจในการทำเกษตรเพื่อให้ได้ผลผลิตที่ดี และ 4) วิมังสา (การวิเคราะห์ทฤษฎีในการดำเนินธุรกิจการเกษตร) การวิเคราะห์และวางแผนกลยุทธ์ในการบริหารธุรกิจการเกษตรให้ประสบความสำเร็จ จะช่วยเสริมสร้างศักยภาพในการทำธุรกิจการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

สรุปและข้อเสนอแนะ

การพัฒนาเกษตรกรยุคใหม่ เพื่อยกระดับเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร ในเขตพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยสรุป การเปลี่ยนแปลงของเกษตรกรจากรูปแบบดั้งเดิมสู่เกษตรกรยุคใหม่ที่บูรณาการเทคโนโลยีสมัยใหม่กับ ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเน้นแนวคิด Young Smart Farmer และการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรที่มี คุณลักษณะครบถ้วนในการบริหารจัดการตั้งแต่การผลิตจนถึงการตลาด ภายใต้กรอบการพัฒนาที่ยั่งยืนซึ่งคำนึงถึง มิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล ระดับการพัฒนาเกษตรกรยุคใหม่ เพื่อยกระดับเป็นผู้ประกอบการ ธุรกิจการเกษตรในเขตพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และการสร้างเครือข่าย เป็นระบบนิเวศที่เชื่อมโยงภาครัฐ เอกชน สถาบันการศึกษา และชุมชนเพื่อยกระดับเกษตรกรสู่ผู้ประกอบการธุรกิจ การเกษตร ผ่านการรวมกลุ่มเกษตรกรที่มีศักยภาพ การพัฒนาทักษะผ่านการอบรมและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การเชื่อมโยงห่วงโซ่คุณค่าและระบบสนับสนุนด้านการเงินและกฎระเบียบ ความสำเร็จของเครือข่ายต้องอาศัย การติดตามประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ การพัฒนาผู้นำ และกลไกแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นธรรมเพื่อความยั่งยืน ระยะยาว การศึกษาครั้งนี้มีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ภาครัฐควรกำหนดนโยบายให้มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางด้านการเกษตรที่เชื่อมโยงข้อมูลจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และภาครัฐควร ร่วมมือกับสถาบันการศึกษาและภาคเอกชนในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์ความต้องการของเกษตรกร ยุคใหม่ ครอบคลุมทั้งทักษะด้านการผลิต การแปรรูป การตลาด การบริหารจัดการธุรกิจ และการใช้เทคโนโลยี ดิจิทัล โดยออกแบบให้มีความยืดหยุ่นทั้งในรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์ เน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง (Action Learning) และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างเกษตรกรด้วยกัน 2) ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ สนับสนุนให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันในรูปแบบวิสาหกิจชุมชนหรือสหกรณ์ เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรอง ลดต้นทุนการผลิต และสามารถแบ่งปันองค์ความรู้ซึ่งกันและกัน และมีการติดตามผลการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง พร้อมจัดทำรายงานวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรค เพื่อจะนำไปสู่การปรับปรุงแนวทางการพัฒนาในระยะยาว 3) ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการทบทวนวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับตัวชี้วัดความยั่งยืนที่เหมาะสม สำหรับธุรกิจการเกษตร ครอบคลุมทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และพัฒนาโมเดลธุรกิจการเกษตร หมุนเวียน ที่สามารถลดของเสียและเพิ่มมูลค่าตลอดห่วงโซ่การผลิต เพื่อสร้างความยั่งยืนทั้งด้านเศรษฐกิจและ สิ่งแวดล้อม

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2564). การพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เป็น YOUNG SMART FARMER. กรุงเทพมหานคร: กลุ่มโรงพิมพ์ สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี.
- พรทิพย์ เตชะสมบุญนากิจ. (2564). นวัตกรรมของเกษตรอัจฉริยะเพื่อสร้างและยกระดับคุณค่าในอาชีพสู่ การพัฒนาที่ยั่งยืนของเกษตรกรรุ่นใหม่. ใน ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระปลัดวีระศักดิ์ อึ้งภูโร (ปุ๊กคำ). (2564). เกษตรอัจฉริยะ: รูปแบบการจัดการเกษตรบนพื้นที่สูงของชุมชน จังหวัดเชียงราย. ใน ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม. มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาวัฒนา ปญญาทีโป (คำเคน). (2560). รูปแบบการพัฒนาเกษตรกรสมัยใหม่ตามแนวเกษตรเชิงพุทธ บูรณาการ. ใน ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย.

- มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ. (2566). เกษตรกรยุคใหม่ สู่การรวมกลุ่มอย่างยั่งยืน. เรียกใช้เมื่อ 30 มีนาคม 2567 จาก <https://www.pidthong.org/th/7steps.php>
- ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561 - 2580. (2561). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135 ตอนที่ 82 ก หน้า 21 - 22 (13 ตุลาคม 2561).
- ศิริพงษ์ ฐานมั่น และนิรินธนา บุษปฤกษ์. (2562). การศึกษาการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรและพฤติกรรมผู้บริโภคโดยกระบวนการวิจัยแบบผสมผสาน. วารสารวิจัยและพัฒนา วลัยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 14(1), 111-124.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี. (2566). ข่าวกรมส่งเสริมการเกษตร. เรียกใช้เมื่อ 30 มีนาคม 2567 จาก https://suratthani.doae.go.th/province/?page_id=390
- สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี. (2566). ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดสุราษฎร์ธานี. สุราษฎร์ธานี: สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี.
- อมรพิมล พัทธ์. (2563). การพัฒนาเกษตรกรสู่การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจเกษตร. ใน ดุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตร์ ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนามนุษย์. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เอกพงษ์ หิริมเจริญ และสรณ โกชนจันทร์. (2565). สมรรถนะของผู้ประกอบการภาคธุรกิจอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตรของไทย. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์, 8(1), 33-49.
- Cronbach, L. J. (1974). Essentials of Psychological Testing. (3rd ed.). New York: Harper & Row Publisher.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.
- SDG MOVE. (2559). ข้อมูลเกี่ยวกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs). เรียกใช้เมื่อ 30 มีนาคม 2567 จาก <https://www.sdgmove.com/intro-to-sdgs/>